

European
Commission

EUROPESE BURGER- PANELS

DE BESTRIJDING VAN HAAT IN DE SAMENLEVING

Informatiekit

Over deze Kit

Welkom bij het Europese burgerpanel over “De bestrijding van haat in de samenleving”.

Allereerst willen we u hartelijk bedanken voor uw deelname. Hopelijk vindt u het informatief, interessant en leuk! U bent één van de 150 deelnemers die willekeurig uit alle 27 EU-lidstaten werden geselecteerd om de strijd tegen haat in Europa te bespreken.

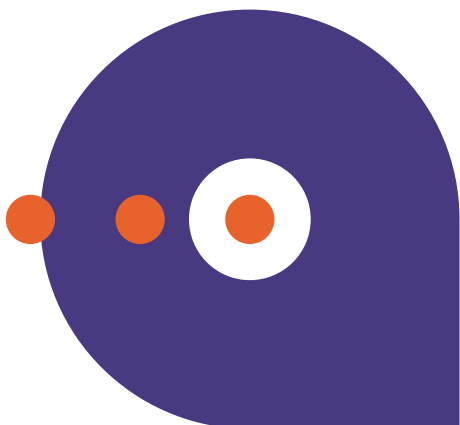
Uit verschillende rapporten en gegevens blijkt dat Europa momenteel kampt met een alarmerende toename van haatzaaiende uitspraken en haatmisdrijven. Haat kwetst niet alleen de rechtstreeks beoogde individuen, groepen en gemeenschappen, maar leidt ook tot polarisatie en belemmert een vrij en levendig democratisch debat. Haatuitingen ondermijnen de samenleving in hun geheel en bedreigen de grondslagen van onze democratieën.

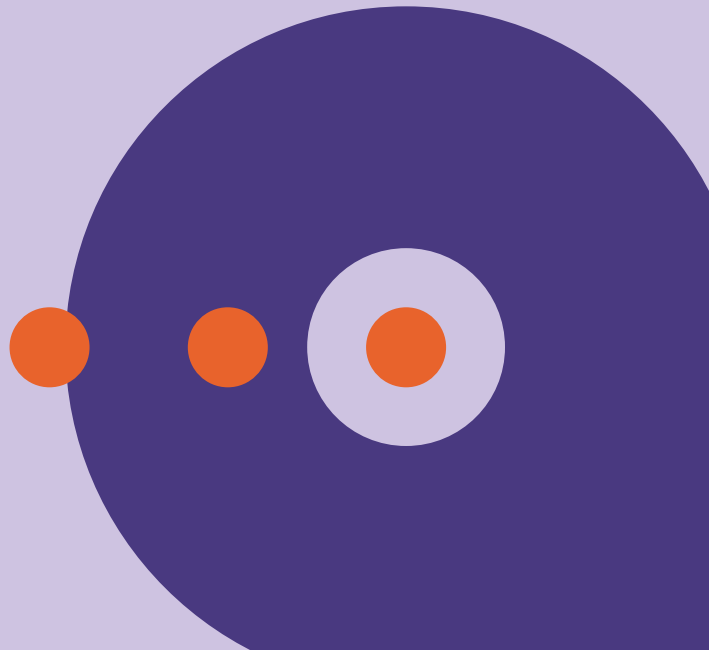
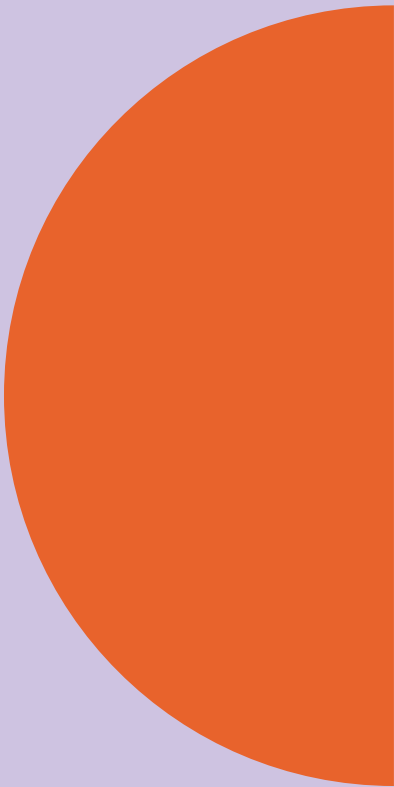
Op 6 december 2023 keurden de Europese Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de EU voor buitenlandse zaken een gezamenlijke mededeling over “Geen plaats voor haat: een verenigd Europa tegen haat”. Deze mededeling roept op tot de creatie van een open, pan-Europese ruimte voor dialoog die burgers uit de hele EU samenbrengt om manieren te bespreken hoe er een beweging kan worden gemaakt van haat en verdeeldheid naar het gedeelde genot van onze Europese waarden van gelijkheid, respect voor mensenrechten en waardigheid. Dit Europese burgerpanel over “De bestrijding van haat in de samenleving” is een reactie op deze oproep, en we willen u dan ook hartelijk bedanken dat u bereid bent aan dit debat deel te nemen.

Samen met de andere deelnemers bekijkt u verschillende manieren waarop ieder van ons - EU-instellingen, lidstaten, maatschappelijke organisaties, de media en andere actoren - kunnen bijdragen om de haat in onze samenleving te bestrijden en gelijkheid, respect voor mensenrechten en waardigheid opnieuw te bevestigen.

Deze “Informatiekit” is bedoeld om u door het proces te begeleiden en omvat vier hoofdstukken.

1. **PROCES: WAT ZIJN EUROPESE BURGERPANELS?** 4
Het doel van de burgerpanels is om burgers centraal te stellen in de publieke beleidsvorming. In dit hoofdstuk geven we u een kort overzicht van de werking van dit proces.
2. **OPDRACHT: WAAR ZAL IK AAN WERKEN?** 6
De Europese Commissie heeft dit burgerpanel bijeengeroepen voor een specifieke taak: hier vindt u de vraag die u wordt voorgelegd.
3. **ONDERWERP: WAT MOET IK WETEN OVER HAAT?** 8
Haat is een complex en gevoelig onderwerp. Om bij te dragen aan een wederzijds begrip van het onderwerp, vindt u hier basisinformatie en een overzicht van de huidige aanpak van haat door de EU.
4. **PRACTISCHE INFORMATIE** 12
Uw deelname moet zo vlot mogelijk verlopen. In dit hoofdstuk vindt u informatie over uw verplaatsing, verblijf, dagelijkse uitgaven en andere praktische informatie.

1/ Proces: Wat zijn Europese burgerpanels

ACHTERGROND

Burgerpanels van de Europese Commissie brengen willekeurig geselecteerde deelnemers uit alle 27 EU-lidstaten samen om belangrijke nieuwe wetten en andere initiatieven op Europees niveau te bespreken.

De panels ontstonden na de conferentie van 2021-2022 over de toekomst van Europa. Tijdens deze conferentie deelden 800 willekeurig gekozen burgers hun perspectieven en ideeën over onderwerpen zoals economie, sociale rechtvaardigheid, werkgelegenheid, onderwijs, cultuur, jeugd, sport, digitale transformatie, EU-democratie, waarden, veiligheid, rechtsstaat, klimaatverandering, gezondheid, migratie en de rol van de EU in de wereld.

Aan het einde van de conferentie, op 9 mei 2022, hadden de deelnemers 178 aanbevelingen geformuleerd. Deze vormden de basis voor 49 voorstellen en meer dan 300 gerelateerde maatregelen die tijdens de conferentie ontstonden. De burgers die aan deze conferentie deelnamen, pleitten voor gelijkaardige, frequentere mogelijkheden voor toekomstige burgerparticipatie in de Europese beleidsvorming. Als reactie daarop kondigde de voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, de organisatie aan van nog meer Europese burgerpanels om willekeurig geselecteerde burgers te raadplegen over belangrijke EU-kwesties.

De volgende panels behandelden specifiekere beleidsonderwerpen: wat te doen met voedselverspilling, de voor- en nadelen van virtuele werelden, de rechten en mogelijkheden om in andere EU-landen te kunnen leren en studeren, en manieren om energie-efficiëntie te verbeteren. Dankzij de hulp van tolken konden de deelnemers in hun eigen taal met elkaar communiceren.

Als panellid neemt u de fakkel over van een lange rij Europese medeburgers, dit keer met als onderwerp “De bestrijding van haat in de samenleving”. Op basis van jullie discussies ontwikkelen jullie aanbevelingen die de Europese Commissie in overweging zal nemen bij het opstellen van hun beleid.

HOE GAAT DIT EUROPEES BURGERPANEL IN ZIJN WERK?

Elk panel bestaat uit 150 willekeurig gekozen burgers uit alle EU-lidstaten, die de diversiteit van de EU vertegenwoordigen en waarvan één derde jonger is dan 26 jaar. Op die manier ontstaat er een gezonde intergenerationele discussie.

Het panel combineert samenwerking in kleine groepen (van ongeveer 12 personen) met plenaire activiteiten (alle 150 deelnemers samen). In de kleinere werkgroepen krijgt u de kans om dieper in te gaan op verschillende aspecten van het onderwerp “De bestrijding van haat in de samenleving”. Alle 150 deelnemers komen ook samen in “plenaire” sessies, waar ze ideeën kunnen uitwisselen, luisteren en feedback geven op de input van de andere kleine groepen. Voor deze activiteiten kunnen de panelleden hulp krijgen van een faciliterend team, bestaande uit experts in het ondersteunen van groepswork. Deze experts helpen het groepswork dynamischer te maken en elke individuele bijdrage en de groep als een geheel ten volle te benutten. Zij voorzien de burgers ook van een reeks tools voor samenwerking en collectieve besluitvorming.

U wordt ook ondersteund door helpers ter plaatse met praktische informatie en door specialisten op het gebied van haat en de verschillende vormen ervan. Verder hoort u getuigenissen en inzichten van vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, instellingen en de academische wereld.

¹ Informatie over de Conferentie over de toekomst van Europa vindt u hier: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/conference-future-europe_en

² Zie: <https://equineteurope.org>

³ Zie: <https://ceji.org> en <https://www.facingfacts.eu>

WIE ORGANISEERT DIT EUROPESE BURGERPANEL?

De **Europese Commissie** is de hoofdorganisator. De Europese Commissie is naast het Europees Parlement en de Raad een van de belangrijkste EU-instellingen. De Commissie helpt de algemene strategie van de EU te delen, stelt nieuwe EU-wetgeving en -beleid voor, controleert de uitvoering ervan en beheert de EU-begroting. Het Europees burgerpanel over de bestrijding van haat in de samenleving wordt gezamenlijk georganiseerd door twee afdelingen van de Europese Commissie: het directoraat-generaal Communicatie en het directoraat-generaal Justitie en Consumentenzaken.

Het **directoraat-generaal Communicatie** ("DG-COMM") is de afdeling van de Commissie die verantwoordelijk is voor het communiceren en uitleggen van het EU-beleid aan de buitenwereld. Het houdt de Commissie op de hoogte van politieke ontwikkelingen en trends in de publieke opinie en de media. Het bevordert ook de rechtstreekse betrokkenheid met burgers door middel van participatie- en overlegprocessen, waaronder de Europese burgerpanels en het [Platform voor burgerbetrokkenheid](#).

Het **directoraat-generaal Justitie en Consumentenzaken** ("DG-JUST") is de afdeling van de Commissie die verantwoordelijk is voor het EU-beleid inzake justitie, consumentenrechten en gendergelijkheid. Als onderdeel van zijn missie moet DG JUST ervoor zorgen dat de grondrechten zoals vastgelegd in het EU-Handvest van de grondrechten daadwerkelijk worden nageleefd, bevordert en beschermd. Daarnaast staat dit directoraat ook in voor het werk van de Commissie op het gebied van de bestrijding van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven.

HET KENNISCOMITÉ

De paneldiscussies worden begeleid en geadviseerd door een speciaal Kenniscomité, dat u de nodige kennis biedt om het onderwerp te begrijpen en onderbouwde aanbevelingen te ontwikkelen. Elk lid zorgt voor eigen, aanvullende expertise over het onderwerp:

Arun MANSUKHANI

Klinisch psycholoog, gespecialiseerd in psychologisch trauma

Daris LEWIS RECIO

Juridisch en beleidsmedewerker bij Equinet²

Federico FALOPPA

Hoogleraar sociolinguïstiek aan de Universiteit van Reading

Jelena JOVANOVIĆ

Coördinator van de Intergroep Anti-Racisme en Diversiteit bij het Europees Parlement

Manos TSAKIRIS

Hoogleraar psychologie aan de Universiteit van Londen

Nesrine SLAOUI

Onafhankelijk journalist en auteur

Robin SCLAFANI

Directeur van CEJI en coördinator van het Facing Facts Network³

Tommaso CHIAMPARINO

Beleidsmedewerker bij het directoraat-generaal Justitie en Consumentenzaken, Afdeling Grondrechtenbeleid (DG JUST)

HET BURGERPANEL OVER DE BESTRIJDING VAN HAAT IN DE SAMENLEVING

Samen met de andere deelnemers komt u voor drie sessies bijeen, waarvan twee fysiek plaatsvinden in Brussel en één sessie online verloopt:

- **Sessie 1: 5-7 april 2024**
(ter plaatse in Brussel, België)
- **Sessie 2: 26-28 april 2024**
(online via een videoconferentie-tool)
- **Sessie 3: 17-19 mei 2024**
(ter plaatse in Brussel, België)

DELIBEREREN OVER GEVOELIGE ONDERWERPEN

Als organisatoren van het Europees burgerpanel is het onze verantwoordelijkheid om van het panel een veilige ruimte te maken waar alle panelleden en uitgenodigde deelnemers vrijuit kunnen spreken en gehoord kunnen worden, zolang ze de standpunten en ervaringen van anderen respecteren. Wij streven ernaar om voor iedereen een respectvolle omgeving te creëren. Wat de ene persoon als "veilig" of "aanvaardbaar" ervaart, geldt misschien niet voor iemand anders met een andere levenservaring. Jullie discussies zijn gebaseerd op jullie eigen ervaringen, maar ook op de ervaringen van mensen die onder haat hebben geleden en nog steeds lijden.

We stellen een aantal basisregels op en, het allerbelangrijkste, we passen het "doe-geen-schade"-principe toe om de kans op psychologische schade voor de deelnemers zo veel mogelijk te beperken (zoals het veroorzaken van geweld en conflicten, trauma's of geestelijke gezondheidsproblemen). Om ervoor te zorgen dat dit principe wordt nageleefd, wordt u tijdens de sessies begeleid door een professioneel team van facilitators.

Alle respectvolle input zal worden geaccepteerd en er moet openheid zijn om te proberen de onderliggende oorzaken van haat te begrijpen zonder te oordelen. Het panel zal zich richten op het vinden van oplossingen voor een harmonieuzer leven in onze samenlevingen.

2 / Opdracht:

Waar zal ik aan werken?

Het Europese burgerpanel voor “De bestrijding van haat in de samenleving” probeert volgende vraag te beantwoorden:

“Wat kunnen we doen tegen haat en hoe kunnen we het wederzijdse respect in onze samenlevingen vergroten?”

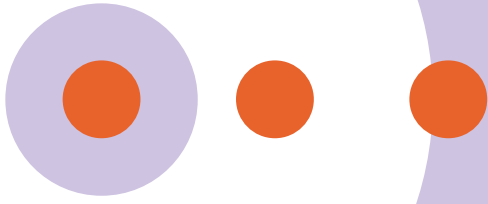
Het panel richt zich met name op de identificatie van mogelijke beleidsacties en van alle relevante spelers die hierbij op verschillende niveaus betrokken moeten worden, zoals beleidsmakers, het maatschappelijk middenveld, de privésector en burgers. Aan de hand van verschillende vragen krijgt u een duidelijk beeld van het onderwerp en ontwikkelt u mogelijke hulpmiddelen en acties om haat in onze samenleving te bestrijden.

In Sessie 1, die plaatsvindt in Brussel, ontwikkelt u een gemeenschappelijk inzicht in wat haat precies is en wat de doelstellingen van het burgerpanel zijn. Samen met de andere burgers begint u met het leren kennen van emoties en ideeën over haat, onder andere door te praten met en te luisteren naar gastsprekers, getuigenissen en deskundigen. U leert de verschillende oorzaken en drijfveren van haat kennen, evenals mogelijke actiegebieden waarin haat in de samenleving kan worden bestreden.

In Sessie 2, die online plaatsvindt en voortbouwt op het werk van sessie 1, ontwikkelt u ideeën over hoe u het probleem van haat in de samenleving kunt bestrijden. Deze ideeën kunnen als ontwerpaanbevelingen worden beschouwd.

In Sessie 3, die plaatsvindt in Brussel, werkt u deze ideeën en aanbevelingen verder uit met de steun van ervaren facilitators, personen uit het maatschappelijk middenveld en inhoudsdeskundigen. Ten slotte groeien deze ideeën uit tot definitieve aanbevelingen voor de bestrijding van haat in Europa.

HET EINDRESULTAAT van het panel is een lijst van aanbevelingen waar de Europese Commissie zich in de toekomst op kan baseren bij de bestrijding van haatuitingen en haatmisdrijven. De aanbevelingen zullen als leidraad dienen om de EU en haar lidstaten te helpen over te stappen van haat en verdeeldheid naar het gedeelde genot van Europese waarden, zoals vastgelegd in het Verdrag van de Europese Unie. Deze omvatten respect voor mensenrechten en waardigheid en een samenleving waar tolerantie, non-discriminatie en pluralisme zegeviereren.

3 / Onderwerp: Wat moet ik weten over haat?

EEN BEELD KRIJGEN VAN HAAT EN DE VERSCHILLENDE VORMEN ERVAN

We denken allemaal dat we weten wat haat is, maar toch is het door zijn vele, uiteenlopende en complexe uitingen **niet gemakkelijk te definiëren** en kan het subtiele tot juist veel explicietere vormen aannemen. Haat kan een innerlijk gevoel blijven, maar kan ook tot gewelddadige acties leiden (zoals die waartoe gewelddadige extremistische ideologieën aanzetten). Het kan zich in allerlei vormen manifesteren: van verbaal geweld of beledigingen tot pesten, intimidatie, desinformatie waarin minderheden in een verkeerd en ongunstig daglicht worden afgeschilderd, bedreigingen of oproepen tot geweld, tot fysiek geweld of zelfs moord.

De **Haatpiramide** is een vereenvoudigde illustratie van wat we de bouwstenen van haat kunnen noemen, van vooringenomenheid tot de ergste levensbedreigende uitingen. In een piramide worden de hogere niveaus ondersteund door de lagere niveaus. Deze lagere niveaus zijn vaak onbewust, waardoor de persoon in kwestie zich er niet van bewust is dat hij of zij een vorm van discriminatie uitoefent of bijdraagt aan haat of wantrouwen. Als mensen of instellingen gedrag op de lagere niveaus als aanvaardbaar of "normaal" beschouwen, leidt dat ertoe dat het gedrag op het volgende niveau meer aanvaard wordt.

De Haatpiramide toont een **mogelijk traject** van steeds meer alomtegenwoordige systemen van onderdrukking die een negatieve invloed hebben op individuen, instellingen en de samenleving in het algemeen. Tussen individuele emoties en gevoelens enerzijds en het ontstaan van bevooroordeelde houdingen en gedragingen anderzijds kan er een ontwikkeling ontstaan naar georganiseerde en systematische discriminatie, tot en met de meest gewelddadige criminele daden.

In de EU manifesteert **systemische discriminatie** zich in allerlei verschillende vormen. Aanhoudende fenomenen zoals discriminerende aanwervingsprocedures, etnische profilering door wetshandavingsinstanties⁴, negatieve stereotypen die door de media in stand worden gehouden en verschillen in onderwijsniveau of loonverschillen tussen mannen en vrouwen bewijzen dat discriminatie nog steeds een realiteit is en dat de vooroordelen die eraan ten grondslag liggen diep in onze samenleving zijn ingeworteld.

Voor mensen met meerdere kenmerken die een reden zijn om buitengesloten te worden uit onze sociale, economische en politieke structuren (bijv. geslacht, religie, huidskleur of seksuele

⁴ Zie: FRA: [Stop discriminatie en etnische profilering in Europa](#) | Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (europa.eu)

geaardheid) spreken we van **meervoudige of intersectionele discriminatie**. Voor hen is de situatie zelfs nog moeilijker, omdat ze te kampen hebben met buitensporige golven van haat, ongelijkheid en onrecht, wat de **discriminatiecyclus** alleen maar versterkt. Haat kan ook gericht zijn tegen mensen die opkomen voor mensenrechten, bijvoorbeeld als onderdeel van hun beroep.

HAAT IN DE EU: FEITEN EN CIJFERS

Het is niet eenvoudig om exacte cijfers te vinden over de precieze omvang van het haatfenomeen. Eerst en vooral is de **gegevensverzameling op het niveau van de lidstaten fragmentarisch** vanwege de verschillende benaderingen voor het melden en registreren van haatmisdrijven door wetshandavingsinstanties. Het is ook moeilijk om een representatieve kwantificering te maken van de hoeveelheid haatzaaiende uitlatingen die online circuleren. Daardoor wordt de omvang van haat waarschijnlijk **grotendeels onderschat**. Toch suggereren gegevens over haatmisdrijven die op internationaal niveau werden verzameld en gebaseerd zijn op de beschikbare officiële statistieken⁵ een algemene stijging van 26% tussen 2021 en 2022. Hieronder volgen enkele niet-uitputtende maar wel illustratieve cijfers die op EU-niveau beschikbaar zijn:

- Van de acht miljoen online berichten die in de EU werden geanalyseerd, is **het niveau van haatdragende toxiciteit tussen januari 2023 en midden september 2023 met 30% gestegen**. De niveaus liggen hoger in het Frans, Russisch, Slowaaks en Spaans.⁶
- Hoewel het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) in 2023 meldde dat er jaarlijks duizenden officieel geregistreerde antisemitische incidenten plaatsvinden, zijn deze cijfers waarschijnlijk een veel te lage inschatting. Volgens een FRA-enquête uit 2018 over antisemitische ervaringen van Joodse mensen **zijn 9 van de 10 Joden van mening dat het antisemitisme in hun land toenam**, 71% vermijdt het dragen of tonen van voorwerpen die hen als Joods zouden kunnen identificeren en 79% van de incidenten wordt niet gemeld.⁸
- Volgens een andere FRA-enquête kreeg **55% van de respondenten tussen 2022 en 2023 meer dan drie keer te maken met rassendiscriminatie in de EU**.⁹
- **Eén op de drie vrouwen**, zowel in de EU als wereldwijd, heeft **minstens één keer** in haar leven te maken gehad met **lichamelijk of seksueel geweld**. Wekelijks worden in de EU minstens twee vrouwen vermoord door een intieme partner of familielid.¹⁰
- **Eén op de vier moslims** die in 2017 in de EU woonde, had regelmatig te maken met intimidatie vanwege een etnische of allochtone achtergrond, waarbij **bijna de helft het jaar voordien zes of meer incidenten ervaarde**.¹¹
- Het FRA vond bewijs van **een toename van anti-Roma-retoriek in de media en op sociale netwerken tijdens de coronacrisis**, in ten minste 13 EU-lidstaten (van de 15 die onderzocht werden), waarbij oude stereotypes dat Roma een bedreiging voor de volksgezondheid vormen, opnieuw werden aangewakkerd.¹²

⁵ Zie: <https://hatecrime.osce.org/>

⁶ Zie: gegevens van het door de EU gefinancierde project "European Observatory of Online Hate" <https://eooh.eu/>

⁷ Zie: FRA, [Antisemitism in 2022 - Overview of Antisemitic incidents recorded in the EU | Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten \(europa.eu\)](#)

⁸ Zie: FRA, [Ervaringen en percepties van antisemitisme/Tweede enquête over discriminatie en haatmisdrijven tegen Joden in de EU \(europa.eu\)](#)

⁹ Zie: FRA, [Being Black in the EU – Experiences of people of African descent, 2023](#)

¹⁰ Zie: Europese Commissie, Persbericht '[EU calls for end of violence against women](#)' november 2023

¹¹ Zie: FRA, [Second European Union Minorities and Discrimination Survey Muslims – Selected findings, 2017](#)

¹² Zie: FRA, [Coronavirus pandemic in the EU – impact on Roma and Travellers, 2020](#)

Haat kan **ingrijpende gevolgen** hebben voor de slachtoffers en kan een negatieve invloed hebben op hun **mentale en fysieke gezondheid** en hun **sociaal en economisch welzijn**. Slachtoffers van haatzaaiende uitlatingen of haatmisdrijven worden vaak ook blootgesteld aan politieke en sociale uitsluiting, wat hen ervan weerhoudt dergelijke misdrijven aan te geven of gebruik te maken van slachtofferhulp. Bovendien riskeren slachtoffers die wel aangifte doen van haatervaringen vaak secundaire victimisatie (bijkomende schade die niet het directe gevolg is van de criminele daad, maar van de manier waarop instellingen en andere personen met het slachtoffer omgaan). Vooral voor kinderen die het slachtoffer zijn van haatuitingen, kan dit ernstige schade toebrengen aan hun geestelijke gezondheid en hun persoonlijke ontwikkeling op lange termijn, waardoor hun vermogen om een normaal en veilig leven te leiden in het gedrang komt.

Misdaden als gevolg van haat sturen een boodschap van afwijzing en devaluatie van hele groepen en gemeenschappen. Personen uit groepen en gemeenschappen zijn bang en ervaren grote angst die van **generatie op generatie** kan worden **doorgegeven**, omdat kinderen angst en wantrouwen aanleren door de ervaringen van hun ouders. Tot slot heeft haat een **verstikkend effect** op individuen die behoren tot een groep die het risico loopt het slachtoffer te worden van haat, wat het recht op vrije meningsuiting belemmert.

WAT HEEFT DE EU TOT NU TOE GEDAAN OM DIT PROBLEEM AAN TE PAKKEN?

De Europese Unie heeft in haar oprichtingsverdragen **waarden vastgelegd** zoals respect voor “menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en respect voor de mensenrechten, inclusief de rechten van personen die tot minderheden behoren”. Elke vorm van haat en onverdraagzaamheid is onverenigbaar met deze fundamentele rechten en waarden, en alle EU-instellingen namen initiatieven tegen haat. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van het actiekader op EU-niveau, dat zowel regelgevings- als beleidsinitiatieven omvat.

Door haat gedreven misdrijven en uitingen zijn volgens de EU-wetgeving illegaal. [Het Kaderbesluit van 2008 betreffende de bestrijding van bepaalde vormen van uitingen van racisme en vreemdelingenhaat](#) stelt dat het publiekelijk aanzetten tot geweld of haat op grond van ras, huidskleur, godsdienst, afstamming, dan wel nationale of etnische afkomst strafbaar moet worden gesteld.

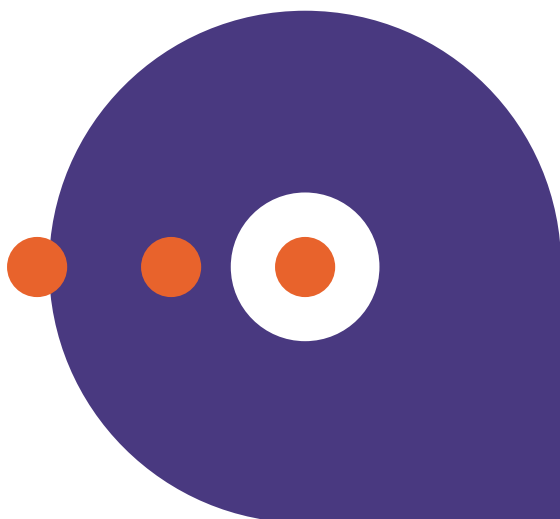
De Commissie wil ervoor zorgen dat het kaderbesluit volledig en correct wordt toegepast, met name door inbreukprocedures in te stellen, die op hun beurt tot maatregelen in elf lidstaten hebben geleid. Toch kan de Commissie niet ingrijpen in individuele gevallen van haatzaaiende uitingen of haatmisdaden, die **de bevoegdheid** blijven **van de nationale wetshandhavingsinstanties**. Deze instanties staan in voor het onderzoek, de vervolging en berechting van vermoedelijke haatzaaiende uitingen of haatmisdaden.

Op 6 december 2023 aanvaardde de Europese Commissie een [mededeling over “Geen plaats voor haat: een verenigd Europa tegen haat.”](#) Het is een oproep aan alle Europeanen om zich te verzetten tegen haat en op te komen voor tolerantie en respect. Met deze mededeling wil de Commissie **de inspanningen vergroten om haat in al zijn vormen te bestrijden**, en dat door een versterking van de maatregelen op verschillende beleidsterreinen, zoals veiligheid, digitaal, onderwijs, cultuur en sport. De mededeling bevat een aantal specifieke voorstellen, zoals extra financiering voor de bescherming van gebedshuizen, nieuwe initiatieven tegen online bedreigingen en een versterkte samenwerking met actoren uit het maatschappelijk middenveld.

De Europese Commissie voert ook een actief beleid om haat te bestrijden, waaronder specifieke uitwisselingen en tools om de handhaving door de nationale autoriteiten te ondersteunen. Ze keurde **speciale EU-strategieën** goed, zoals de [EU-strategie ter bestrijding van antisemitisme en ter bevordering van het joodse leven](#), [het strategisch EU-kader voor gelijkheid, integratie en participatie van de Roma](#) en een [EU-actieplan tegen racisme](#) in bredere zin. De strategieën zijn **wettelijk niet bindend**, maar omvatten een reeks acties die de EU-instellingen, agentschappen en instanties of nationale autoriteiten kunnen ondernemen als reactie op een bepaalde kwestie. Om een voorbeeld te geven: de EU-strategie ter bestrijding van antisemitisme moedigt EU-instellingen en lidstaten aan om acties te ondernemen zoals het financieren van of het samenwerken met onlineplatforms ter bestrijding van online antisemitisme, maar ook maatregelen ter bevordering van het onderwijs en het onderzoek naar de Holocaust en de herdenking ervan.

Om de **uitdagingen van online haat** het hoofd te bieden, ontwikkelde de EU bovendien een reeks wetten en initiatieven om de verschillende bedreigingen in de digitale sfeer aan te pakken. In 2016 lanceerde de EU samen met grote sociale mediaplatforms een vrijwillige gedragscode tegen illegale online haatuitingen. [De Digital Services Act \(DSA\)](#) bevat nieuwe verplichtingen voor online platforms om illegale content, waaronder illegale haatzaaiende uitlatingen, tegen te gaan.

In 2021 [keurde de Commissie ook een mededeling goed](#) waarin de Raad van de Europese Unie (een andere EU-instelling die de lidstaten vertegenwoordigt) wordt verzocht om unaniem en met instemming van het Europees Parlement een besluit aan te nemen dat haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen zouden worden toegevoegd aan **de huidige lijst van “EU-misdrijven”** in artikel 83, lid 1, VWEU. Als het besluit van de Raad wordt goedgekeurd, kan de Europese Commissie nieuwe secundaire wetgeving voorstellen waarmee de EU niet alleen racistische of xenofobe motieven, maar ook andere vormen van haatzaaien en haatmisdrijven strafbaar kan stellen.

WAT ZIJN DE UITDAGINGEN OP HET VLAK VAN HAAT EN DE BESTRIJDING ERVAN?

In dit hoofdstuk willen we op een niet-uitputtende, maar toch illustratieve manier een aantal kwesties onder de aandacht brengen die de discussie over haat bijzonder moeilijk maken. Naast deze indicatieve lijst kunnen er tijdens de paneldiscussies nog andere naar voren komen.

1. Praten over haat kan **gevoelig** en **erg persoonlijk** zijn, sterke emotionele reacties teweegbrengen en pijnlijke herinneringen of persoonlijke ervaringen opwekken. Een bijkomende complicatie is dat de definitie van haat **erg subjectief** kan zijn, ondanks de bestaande wettelijke definities.

2. Het is makkelijker gezegd dan gedaan om een **evenwicht** te vinden tussen **vrijheid van meningsuiting** en de noodzaak om **haatzaaiende uitingen** te bestraffen en **te voorkomen**. Vrijheid van meningsuiting is een grondrecht en vormt één van de essentiële fundamenten van een democratische samenleving. Het omvat niet alleen "informatie" of "ideeën" die als niet-beledigend worden beschouwd, maar ook uitingen die beledigend, choquerend of verontrustend zijn. De mensenrechtenwetgeving erkent echter dat de vrijheid van meningsuiting **niet mag worden misbruikt om aan te zetten tot haat en geweld**. In bepaalde democratische samenlevingen kan het zelfs noodzakelijk worden geacht om alle vormen van meningsuiting die haat verspreiden, ertoe aanzetten of het bevorderen of rechtvaardigen op basis van onverdraagzaamheid, te bestraffen of te verhinderen, op voorwaarde dat de opgelegde inmenging in verhouding staat tot het nagestreefde

legitieme doel. De grenzen tussen vrijheid van meningsuiting en een haatzaaiende uiting zijn niet altijd even duidelijk, maar de jurisprudentie van het **Europees Hof voor de Rechten van de Mens** geeft richtlijnen over de vraag of een bepaalde uiting al dan niet een haatzaaiende uiting is.¹³

3. De reikwijdte van het optreden op EU-niveau wordt bepaald door het Kaderbesluit van 2008 inzake racisme en vreemdelingenhaat. Sinds de goedkeuring hiervan zijn de verdragen veranderd en zijn de misdrijven waarvoor de EU wetten kan uitvaardigen, beperkt tot een lijst waar haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven niet op voorkomen. Daarom werd er een wijziging van de verdragen voorgesteld, die nu in behandeling is bij de Raad van de Europese Unie. Tot die tijd is het voor de Commissie niet mogelijk om hierover een wetgeving voor te stellen.

4. De toepassing van de wetten inzake het criminaliseren van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven verschilt per EU-land en helaas **zijn niet alle EU-landen even veilig voor alle gemeenschappen**. Wat in de ene lidstaat als een haatmisdrijf wordt beschouwd, wordt in een andere lidstaat niet altijd als zodanig beschouwd. Dit is met name het geval voor haatmisdrijven op basis van **seksuele geaardheid**, die momenteel niet onder de EU-wetgeving vallen. Een andere relevante en vermeldenswaardige EU-wetgeving is de richtlijn slachtofferrechten. Deze bepaalt minimumnormen voor de rechten, ondersteuning en bescherming van slachtoffers van misdrijven, inclusief slachtoffers van haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen, en zorgt ervoor dat personen die het slachtoffer zijn van een misdrijf worden erkend en een respectvolle behandeling krijgen.

5. Het **kennisniveau** over de vooroordelen en de redenen waarom mensen worden gehaat, is **ongelijk en vrij oppervlakkig**, ook bij wetshandhavers. Bestaande definities van andere internationale organisaties of organisaties die de betrokken gemeenschappen vertegenwoordigen, kunnen hierbij nuttige aanwijzingen geven. Toch zijn er redenen voor haatzaaiende uitlatingen of vooroordelen waarbij de definitie minder duidelijk of minder ontwikkeld is.¹⁴

6. Haatmisdrijven of haatuitingen zijn **vaak onzichtbaar**: er vindt helemaal geen melding plaats of ze worden niet als haatmisdrijven geregistreerd door de politie die de claims van de slachtoffers verzamelt. Hierdoor blijven haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven onzichtbaar in officiële statistieken en aangiftes. Op dezelfde manier zien rechtssystemen soms **bewijzen over het hoofd dat een misdrijf gedreven is door vooroordelen**, wat betekent dat haatmisdrijven soms niet als zodanig worden herkend. Als er geen gegevens beschikbaar zijn, wordt er aangenomen dat er geen probleem is, en dus ook geen beleid. Elke EU-lidstaat heeft statistieken en andere informatie nodig om een vollediger en nauwkeuriger beeld te krijgen van de situatie in de praktijk.

¹³ Zie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens, [Factsheet - Hate Speech](#), 2023

¹⁴ Zie voor meer informatie de [aanbeveling van de Raad van Europa over de bestrijding van haatzaaiende uitlatingen](#), 2022

4/ Praktische informatie

We kijken ernaar uit u te verwelkomen op de eerste panelsessie die begint op **vrijdag 5 april (14.00 uur)** in Brussel, België. Hieronder vindt u praktische informatie om u voor te bereiden op uw verplaatsing en uw deelname aan de vergaderingen. Ter herinnering: De gesprekken vinden plaats over een periode van drie weekenden, van **vrijdagmiddag tot zondagmiddag**. **Sessies 1 en 3 (5-7 april en 17-19 mei)** vinden fysiek plaats (in Brussel) en **sessie 2 verloopt online (26-28 april)**.

1. UITGAVEN

Er wordt een vergoeding van EUR 90,00 per sessie en/of reisdag voorzien. De vergoedingen worden betaald na de sessies, nadat de deelname aan de hand van de aanwezigheidslijst is bevestigd.

2. LOGISTIEK REISARRANGEMENTEN

U hebt uw reisschema en e-ticket ontvangen of zult deze nog ontvangen. Mocht u nog vragen hebben over uw reisarrangementen, laat het ons dan weten door contact met ons op te nemen via info@futureu.events

VERPLAATSINGEN

Verplaatsing bij aankomst: Bij aankomst op de luchthaven/treinstation wordt u verwelkomd door medewerkers van de Europese Burgerpanels met een welkomstbord of -poster. Zij begeleiden u naar de transferbus. Als u het personeel niet vindt, belt naar +32 460 22 40 27.

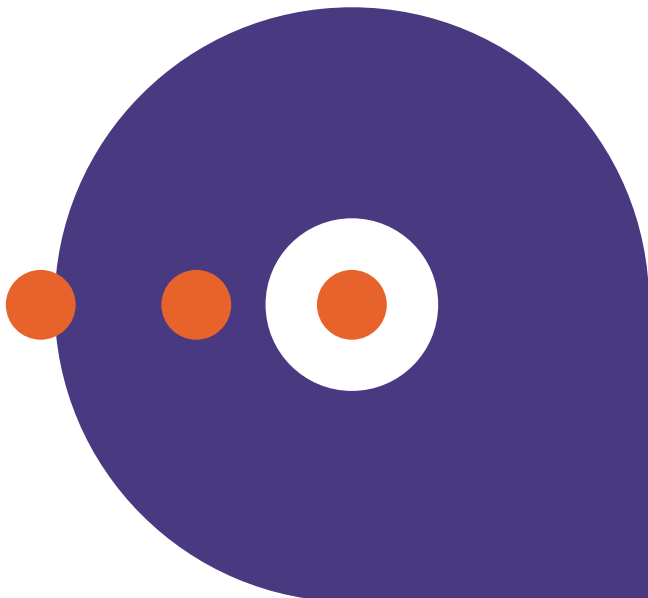
Met het vliegtuig: Op de luchthaven gaat u na het ophalen van uw bagage naar de balie in de aankomsthal waar onze medewerkers op u staan te wachten.

Met de trein: Op het treinstation Brussel-Zuid gaat u naar het "Prêt à Manger"-café, waar onze medewerkers op u staan te wachten met een welkomstbord/poster.

In het hotel: Er worden bustransfers georganiseerd van uw hotel naar het gebouw van de Europese Commissie, waar de panels plaatsvinden. U dient zich vóór de geplande vertrektijd te melden in de inkomhal van het hotel. Ons team wijst u de weg naar de pendelbus. Als u liever zelf naar de gebouwen van de Europese Commissie gaat, laat u dit vóór uw vertrek weten aan ons supportteam.

Eenmaal in Brussel: Als er na de vergaderingen sociale evenementen zoals diners plaatsvinden, is er een groepstransfer met een pendelbus van de gebouwen van de Europese Commissie naar de locatie van het evenement. Na afloop is er voor groepstransfers een pendelbus van de locatie naar uw hotel. U bent natuurlijk vrij om na het evenement de stad te verkennen en zelf terug te keren naar het hotel.

Verplaatsingen bij vertrek: Wij regelen de verplaatsingen van uw hotel naar de luchthaven/treinstation van vertrek. De vertrektijd wordt aangegeven op een mededelingenbord in de lobby van het hotel.

VERBLIJF

Ons team verwelkomt u bij aankomst in het hotel, waaraan één-persoonskamer met ontbijt en gratis wifi voor u werd geboekt. Raadpleeg uw boekingsbevestiging die per e-mail werd verzonden. Houd er wel rekening mee dat u zelf verantwoordelijk bent voor de kosten voor alle extra's (bijv. minibar, roomservice, telefoon, hotelbar, wasservice, vroege check-in of late check-out enz.) en dat deze niet worden gedekt door de organisatoren. Gelieve alle extra kosten vóór uw vertrek rechtstreeks in het hotel te betalen.

3. OVERIGE

• Dresscode

Breng smart-casual kleding mee voor de sessies, een warme jas en een sjaal en een waterdichte winterjas, evenals warme comfortabele schoenen en een paraplu. De temperaturen liggen waarschijnlijk rond de 11°C en iets hoger in mei, maar zorg er wel voor dat u voorbereid bent op het wisselvallige Belgische weer!

• Drinkwater

In België is het veilig om kraantjeswater te drinken. Flessenwater of gefilterd water is beschikbaar en gratis tijdens alle sessies, maaltijden en sociale evenementen.

• Tijdzone

De huidige tijd is CET - Midden-Europese tijd (UTC/GMT +1 uur en vanaf 31 maart UTC+2).

• Toeristische informatie

Brussel heeft een rijke geschiedenis, architectuur, gastronomie, cultuur en nog veel meer! Raadpleeg zeker de [website van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#) om alle culturele activiteiten te ontdekken waar u tijdens uw verblijf gebruik van kunt maken.

• Contact

Ons team is zowel vóór als tijdens de sessies beschikbaar. Als u bij aankomst problemen ondervindt of als uw vluchtgegevens gewijzigd zijn, neemt u contact met ons op via e-mail: info@futureU.events

• Tolkdiensten

De sessies zullen dankzij een team van professionele tolken in de 24 officiële talen van de EU worden gehouden. Om hen te helpen, vragen we u om tijdens uw sessie duidelijk en niet te snel te spreken.

4. TOEGANG TOT HET GEBOUW

Het eerste en laatste panelweekend vindt plaats in de gebouwen van de Europese Commissie in Brussel. Raadpleeg de agenda voor meer informatie over de juiste gebouwen en zalen. Het gebouw van de Europese Commissie is toegankelijk met een bezoekerspas ("V-pass"), die u vóór het evenement via e-mail ontvangt. Vergeet niet om u via deze e-mail te registreren om het proces af te ronden en uw V-pass QR-code te krijgen. Als u uw V-pass niet heeft ontvangen, neemt u contact met ons op via e-mail: info@futureu.events

Houd er rekening mee dat de veiligheidscontrole bij aankomst in het gebouw van de Europese Commissie minstens 20 minuten kan duren. Houd uw V-Pass, identiteitskaart of paspoort bij de hand, want het beveiligingspersoneel zal u vragen om deze te zien.

Alle deelnemers:

- zijn verplicht een geldig paspoort of een geldig identiteitskaart te tonen voordat ze het gebouw betreden;
- zijn verplicht zich te onderwerpen aan veiligheidscontroles bij de ingang;
- worden geadviseerd de uitnodigingsbrief of een ander document bij zich te hebben die hun deelname duidelijk bevestigt (bijv. inschrijvingsmail)

5. HELPDESK, INTERNETTOEGANG

Er is een helpdesk bij de ingang van de sessieruimtes. Onze medewerkers zullen u assisteren en eventuele vragen beantwoorden. U hebt toegang tot het internet via wifihotspots. De wachtwoorden worden op de dag van de meeting meegegeed.

6. TOEGANKELIJKHEID

De gebouwen van de Europese Commissie zijn volledig toegankelijk voor mensen met een handicap. Geef bij de online registratie eventuele speciale behoeften en dieetwensen aan.

